

۲۲۲۸۹۶۴

پیشری

ویرایش دوم (۲۰۲۰)

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

مباحث نظری، پژوهشی و کاربردی

نویسندگان: توماس برونسکی، نسیم حسن

مترجم: نوگل روحانی

عنوان و نام پدیدآور: جامعه‌شناسی آموزش و پرورش | مباحث نظری، پژوهشی و کاربردی | نویسندگان: توماس برونسکی، نسیما حسن |

مترجم: نوگل روحانی | ویراستار: فرشته احمدی

عنوان اصلی: Sociology of Education, 2nd edition, 2020

مشخصات نشر: تهران: هوش، تاب، ۱۴۰۰

۳۹۴ ص. | ۱۷ × ۲۴ سانتی‌متر | ویرجی

فرمست: آموزش و پرورش | جامعه‌شناسی آموزش و پرورش | ۱

شابک: ۹۷۸-۶۳۲-۹۸۷۹۳-۳-۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: جامعه‌شناسی تربیتی - تحولات آموزشی - آموزش و پرورش و دولت

Educational Sociology - Education and State - Educational Change

شابک افزوده: روحانی، نوگل، ۱۳۹۲، مترجم

شابک افزوده: احمدی، فرشته، ۱۳۵۰، ویراستار

رده بندی کنگره: LC۷۶۱

رده بندی دیویی: ۳۰۶/۴۳۲

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۵۲۹۷۰

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش | مباحث نظری، پژوهشی و کاربردی

نویسندگان:	توماس برونسکی، نسیما حسن
مترجم:	نوگل روحانی
ویراستار:	فرشته احمدی
طرح جلد:	امیر مسعود سجادی
چاپ و صحافی:	باد چاپ
نوبت چاپ:	اول، ۱۴۰۰
تعداد:	۵۰۰ نسخه
قیمت:	۸۹۰۰۰ تومان

www.ketab.ir

در این کتاب

از کاغذ سبک و حجم با کیفیت بالا و

رنگ مناسب استفاده می‌کنیم تا:

- کتاب سبک‌تر باشد
- چشم کمتر خسته شود
- درخت کمتری قطع شود

و با طبیعت خوش رفتار باشیم.

هوش‌تاب

کلیه حقوق این مجموعه برای انتشارات هوش تاب محفوظ است.

هرگونه استفاده از مطالب این کتاب - به هر شکل - منوط به اجازه کتبی ناشر است.

www.hooshenab.com

فهرست

۸	درباره نویسندگان
۹	مقدمه مترجم

۱۲	فصل اول جامعه‌شناسی و مطالعات آموزش و پرورش
----	--

۱۳	بینش جامعه‌شناختی
۱۵	قدرت نظریه
۱۸	مبانی نظری مطالعات آموزش و پرورش
۱۹	فلسفه آموزش و پرورش
۲۱	شاپسته‌سالاری
۲۱	فلسفه فراتعلیلی آموزش و پرورش
۲۱	چالش پست مدرنیسم
۲۲	پداگوژی انتقادی
۲۳	جایگاه مبهم فلسفه
۲۳	افکار اروپامدار
۲۵	روان‌شناسی
۲۷	اهمیت بُعد اجتماعی
۲۸	ضرورت جامعه‌شناسی
۲۹	درس‌هایی از تاریخ
۳۱	منابع

۳۴	فصل دوم جامعه‌شناسی آموزش و پرورش اولیه
----	--

۳۵	جامعه‌شناسی پیش از جامعه‌شناسی
۳۶	مبنایی برای درک جامعه‌شناختی از جامعه
۳۷	این‌خلدون و آموزش و پرورش
۳۷	تولد جامعه‌شناسی مدرن
۳۹	مجادلات فلسفی درباره اثرات صنعتی شدن، رشد دموکراسی و شهرنشینی
۴۰	ایده‌های فردپانان تونیس: اجتماع و جامعه
۴۲	دورکیم
۴۸	دیدگاهی از جنوب
۵۳	منابع

فصل سوم

رویکردهای اولیه به تحقیق جامعه‌شناختی

۵۵

۵۶	اثبات‌گرایی فرانسوی
۵۷	مارکس و علم پیشرفت سرمایه‌داری
۵۹	دورکیم و اثبات‌گرایی
۶۴	ویر
۷۲	تأملات نقادانه در باب جامعه‌شناسی و روش تحقیق اولیه
۷۷	منابع

فصل چهارم

بسط جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

۸۰

۸۳	آموزش و پرورش و قشربندی
۸۶	نظریه حساب سیاسی
۸۸	جامعه‌شناسی نوین آموزش و پرورش
۹۲	تحقیق فمینیستی درباره کلاس درس
۹۳	بست‌مدرنیسم و آموزش و پرورش
۹۵	پداگوژی انتقادی
۹۸	به چالش کشیدن هژمونی جامعه‌شناسی شمالی
۱۰۳	منابع

فصل پنجم

آموزش انتقادی و رادیکال

۱۰۷

۱۰۸	چالش‌های آموزش و پرورش در قرن بیست و یکم
۱۰۹	پائولو فریره
۱۱۰	پیتر مک‌لارن
۱۱۲	هنری ژیرو
۱۱۴	افراط‌گرایی به مثابه ایدئولوژی سیاسی
۱۱۵	پداگوژی هیپ‌هاپ
۱۱۸	منابع

فصل ششم

جداسازی آموزشی و مناقشه بر سر هوش

۱۲۱

۱۲۳	ظهور شایسته‌سالاری؟
۱۳۵	مشکل فردی یا مسئله اجتماعی؟
۱۳۶	مدارس اهمیت دارند
۱۳۸	خصوصی‌سازی مدارس
۱۴۳	منابع

فصل هفتم

طبقه و تحرک اجتماعی

۱۴۸

- تأثیر ماندگار طبقه ۱۴۹
آیا عدالت آموزشی وجود دارد؟ ۱۵۱
رویکرد چندبعدی به طبقه و تحرک اجتماعی ۱۵۵
پروپاگاندا فقر ۱۵۹
تاب‌آوری دانش‌آموزان ۱۷۰
منابع ۱۷۳

فصل هشتم

چندفرهنگ‌گرایی، نژاد و قدرت

۱۷۸

- چندفرهنگ‌گرایی در بریتانیا ۱۷۹
چندفرهنگ‌گرایی در آمریکا ۱۸۱
دو فرهنگ‌گرایی در استرالیا ۱۸۳
نظریه انتقادی نژاد ۱۸۵
سفید بودن و امتیاز سفید ۱۸۹
منابع ۱۹۳

فصل نهم

بازتعریف نقش‌های جنسیتی

۱۹۶

- نظریه‌های جامعه‌شناختی جنسیتی ۱۹۷
آموزش از نگاه فمینیسم رادیکال ۱۹۸
مردانگی ۲۰۴
صدای زنان، روش تحقیق فمینیستی ۲۰۷
زنان و بهار عربی ۲۰۸
منابع ۲۱۱

فصل دهم

شمول: معلولیت و نیازهای آموزشی خاص

۲۱۳

- معلولیت به مثابه مشکل فردی ۲۱۴
آموزش استثنایی و شکل‌گیری هویت ۲۱۷
سیاسی‌سازی معلولیت ۲۲۳
به چالش کشیدن نگاه ذات‌انگارانه به معلولیت ۲۲۴
حق شامل شدن ۲۲۶
شمول خانواده‌ها، معلمان و دانش‌آموزان ۲۳۲
منابع ۲۳۵

فصل یازدهم

برساخت اجتماعی کودکی

۲۳۹

۲۳۹	انگارهٔ کودک
۲۴۱	کودک، مفهومی جهان‌شمول؟
۲۴۳	دیدبانی و کنترل اجتماعی در مدارس
۲۴۵	جامعهٔ کودک‌محور؟
۲۴۸	فقر فزایندهٔ کودکان
۲۵۲	منابع

فصل دوازدهم

سیاستگذاری آموزشی

۲۵۶

۲۵۹	نظام آموزشی سه‌گانه
۲۶۰	استعدادسوزی؟
۲۶۴	اولویت‌های آموزشی
۲۶۶	انقلاب نئولیبرال
۲۶۷	تقابل با معلمان
۲۶۹	امتحان و امتحان
۲۷۰	عدالت اجتماعی
۲۷۲	برنامهٔ درسی ملی
۲۷۵	درخواست برای استعمارزدایی از برنامهٔ درسی
۲۸۰	منابع

فصل سیزدهم

صدای کودکان

۲۸۴

۲۸۶	مسئلهٔ کودکان
۲۹۲	صدای کودکان در مدرسه
۲۹۶	صدای کودکان و کنشگری کودکان: به‌منابهٔ بخشی از راه‌حل
۳۰۲	منابع

مقدمه مترجم

پس از سال‌ها مطالعه و جستجوی منابع، این کتاب را یکی از بهترین منابعی یافتیم که مباحث جدیدی را در حوزهٔ جامعه‌شناسی آموزش و پرورش مطرح می‌کند. بهره‌گیری نویسندگان از ادبیات پژوهشی غنی و پر بار، ارزش و اعتبار این اثر را خصوصاً برای استادان، دانشجویان و پژوهشگران علوم اجتماعی و علوم تربیتی پررنگ‌تر می‌کند.

علاوه بر پایگاه تئوریک و روش‌شناختی غنی کتاب در فصول اول تا پنجم، مباحث جدید و مهمی از جمله هوش و استعداد، طبقهٔ اجتماعی، نژاد، جنسیت، آموزش استثنایی، بساخت اجتماعی کودکی، سیاستگذاری آموزشی و شنیدن صدای کودکان از فصول درخشان و بدیع کتاب‌اند که می‌توان آن را وجه تمایزی با سایر آثار منتشره در حوزهٔ جامعه‌شناسی آموزش و پرورش در کشور به شمار آورد. ویرایش اول کتاب (۲۰۱۵) مشتمل بر دوازده فصل بود و در ویرایش دوم که در سال ۲۰۲۰ منتشر شد، دو فصل جدید به این مجموعه اضافه شده است؛ فصل سوم که به روش‌شناسی جامعه‌شناسان کلاسیک می‌پردازد و فصل هفتم که رابطهٔ آموزش و پرورش را با طبقه و تحرک اجتماعی می‌شکافد. علاوه بر اضافه شدن این دو فصل، سایر فصول نیز تغییرات ریز و درشتی داشته‌اند، از جمله افزودن موردپژوهی‌ها به صورت کادرهای جداگانه و به‌روزرسانی برخی منابع و مباحث متناسب با تحولات روز دنیای آموزش. همچنین در ویرایش جدید، نویسندگان به شمول نظریات بدیل و دیدگاه جهان جنوب در فصول مختلف کتاب عنایت خاصی داشته‌اند. کتاب اصلی مشتمل بر چهارده فصل است که مترجم سیزده فصل آن را به فارسی برگردانده و فصل چهاردهم که به مباحث آموزش عالی می‌پردازد و برخلاف فصول پیشین، ماهیت روایی و مصاحبه‌ای دارد به سبب فاصلهٔ بسیاری که با تجربهٔ ما از تحصیلات دانشگاهی و مباحث آن داشت، در برگردان فارسی لحاظ نشده است.

برای مرور کلی مباحث کتاب در اینجا به ذکر خلاصه‌ای از هر فصل می‌پردازیم؛ فصل اول، ارتباط و منظرگاه بینارشته‌ای را در مطالعات آموزش و پرورش ضروری می‌داند و به اهمیت دیدگاه‌های فلسفی، روان‌شناختی و جامعه‌شناختی همچنین محدودیت‌های هر یک می‌پردازد. فصل دوم، تولد جامعه‌شناسی آموزش و پرورش را به‌ویژه در آثار متقدمان این رشته از ابن‌خلدون گرفته تا مؤسسان جامعه‌شناسی از جمله دورکیم بررسی می‌کند. در فصل سوم، روش‌شناسی پژوهش از منظر پدران جامعه‌شناسی کلاسیک، دورکیم، مارکس و وبر در کنار نقدهای وارد بر هر یک مطرح می‌شود. فصل چهارم به بسط جامعه‌شناسی آموزش و پرورش نوین در سنت نظری بریتانیایی، امریکایی، نظریهٔ انتقادی، پست‌مدرنیسم و فمینیسم می‌پردازد. فصل پنجم به تأثیر نظریه انتقادی بر ایجاد و بسط پداگوژی انتقادی و رادیکال و دگرگون‌سازی در مفهوم و پراکسیس آموزشی از نگاه فریره، ژیرو و مک‌لارن اختصاص دارد. فصل ششم، مناقشه بر سر تعریف هوش، شایسته‌سالاری همچنین دیدگاه موافقان و مخالفان جداسازی دانش‌آموزان بر اساس هوش و استعداد در نظام‌های

آموزشی مدرن را بررسی می‌کند. در فصل هفتم، شکاف طبقاتی و تاثیر آموزش و پرورش بر تحرک اجتماعی با نگاه موردی به جامعه بریتانیا بررسی می‌شود. فصل هشتم، مسئله نژاد و قدرت را در جوامع چندفرهنگ‌گرا از جمله بریتانیا، امریکا و استرالیا همراه دلالت‌های ضمنی آن بر آموزش و پرورش از نقطه نظر تجربه زیسته دانش‌آموزان اقلیت‌های نژادی، قومی و مذهبی از جمله مسلمانان بررسی می‌کند. فصل نهم به بازتعریف جنسیت، زنانگی و مردانگی می‌پردازد؛ به نقش نظریات و روش تحقیق فمینیستی بر تحول کلاس درس تاکید می‌کند و به طور خاص تجارب زنان عرب را مرور می‌نماید. در فصل دهم، آموزش برای نیازهای خاص، مسئله معلولیت و کم‌توانی و مناقشات نظری و عملی در خصوص آموزش شمول‌گرا بررسی می‌شود. فصل یازدهم به بساخت اجتماعی کودک از جنبه انگاره کودکی در جامعه و ادبیات همچنین به مسئله کنترل و انضباط در مدارس از نقطه نظر فوکو می‌پردازد. در فصل دوازدهم تاثیر سیاست‌های کلان و دلالت‌های آن بر نظام آموزشی از جمله تأمین بودجه، رشد مدارس خصوصی و دانشگاه‌های هیئت امنائی، اتحادیه‌های معلمان، سیاستگذاری‌ها و قانونگذاری‌ها در عرصه آموزش و پرورش مورد کند و کاو قرار می‌گیرد. در فصل سیزدهم و پایانی کتاب نیز به کنشگری کودکان در سپهر عمومی و اهمیت شنیده شدن صدای آن‌ها در تصمیم‌گیری‌های خرد و کلان پرداخته می‌شود.

مطالعه این کتاب را علاوه بر دانشجویان، استادان و پژوهشگران علوم اجتماعی و علوم تربیتی، به معلمان، مدیران، برنامه‌ریزان آموزشی و کادر مبدی حوزه تعلیم و تربیت همچنین سایر علاقمندان به فلسفه و جامعه‌شناسی پیشنهاد می‌کنم.

در پایان جا دارد از همراهی لحظه به لحظه همسر عزیزم به سرانجام رسیدن این تلاش تشکر کنم؛ همچنین از برادرم سینا برای نمونه‌خوانی ترجمه و انتشارات هوشیار برای حمایت‌های بی‌دریغ و چاپ این اثر، سپاسگزارم. این کتاب را به تمام آموزگاران، پژوهشگران و دغدغه‌مندان آموزش و پرورش تقدیم می‌کنم.

نوگل روحانی

بهار ۱۴۰۰